

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Plašāks apraksts - Slimības pabalsts (ja saslimusi apdrošināta persona)

Publicēts: 21.12.2020.

Ja saslimusi pati apdrošinātā persona

Slimības pabalstu var saņemt darba ņēmējs vai pašnodarbinātais, kurš savas darbnespējas dēļ zaudē algotā darbā vai no saimnieciskās darbības gūstamos ienākumus un kuram ārsts izsniedzis dabnespējas lapu B:

- sakarā ar darbspēju zaudēšanu slimības vai traumas dēļ,
- nepieciešamībai saņemt ārstnieciska vai profilaktiska rakstura medicīnisko palīdzību,
- ja nepieciešama izolācija sakarā ar karantīnu,
- ja nepieciešama ārstēšanās ārstniecības iestādē atveseļošanās periodā pēc slimības vai traumas,
- ja nepieciešama protezēšana vai ortozēšana stacionārā,

Tiesības saņemt slimības pabalstu ir personām, par kurām ir veiktas vai bija jāveic obligātās iemaksas slimības apdrošināšanai:

- ne mazāk kā 3 mēnešus pēdējo 6 mēnešu periodā pirms mēneša, kurā iestājies apdrošināšanas gadījums (pirmā darbnespējas diena) vai
- ne mazāk kā 6 mēnešus pēdējo 24 mēnešu laikā.

Ja noticis nelaimes gadījums darbā vai arodsaslimšana

Slimības pabalstu var saņemt darba ņēmējs, kurš savas darbnespējas dēļ zaudē algotā darbā gūstamos ienākumus un kuram ārsts izsniedzis dabnespējas lapu B:

- sakarā ar nelaimes gadījumu darbā (ko apstiprina Valsts darba inspekcijā reģistrēts akts par nelaimes gadījumu darbā),
- arodslimību (ko apstiprina VSIA Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās izdots atzinums par saslimšanu ar arodslimību).

Piešķirot slimības pabalstu ar pārejošu darbnespējas cēloni „nelaimes gadījums darbā” un „arodslimība”, kvalifikācijas periods netiek noteikts.

[Ja saslimis bērns](#)

Slimības pabalstu var saņemt bērna vecāks arī aizbildnis vai citai persona, kura saskaņā ar bāriņtiesas lēmumu aprūpē bērnu), kurš ir darba ņēmējs vai pašnodarbinātais, ja tas slima bērna kopšanas dēļ zaudē ienākumus.

Minimālais sociālās apdrošināšanas periods jeb kvalifikācijas periods netiek noteikts slimības pabalstiem par slima bērna kopšanu.

Nosakot slimības pabalsta apmēru, ņem vērā pieprasītājam aprēķināto vidējo apdrošināšanas iemaksu algu.

Kalendāra dienas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu aprēķina

darba ņēmējam par 12 mēnešu periodu, kas beidzies divus mēnešus pirms mēneša, kurā iestājies pārejoša darbnespēja

(pirmā darbnespējas diena):

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
-
-
Mēnesis, kurā iestājusies pārejoša darbnespēja

Pašnodarbinātajam, atbilstoši faktiski veiktajām iemaksām, par pēdējo 12 mēnešu periodu, kas beidzas vienu ceturksni (3 mēnešus) pirms tā ceturkšņa, kurā kurā iestājusies pārejoša darbnespēja.

Kalendāra dienas vidējo algu aprēķina pēc formulas:

$$Vd = (A1+A2+\dots+A12) : D$$

Vd – kalendāra dienas vidējā apdrošināšanas iemaksu alga

A1, A2 + A12 – apdrošināšanas iemaksu algas summa

D – kalendāra dienu skaits

Ja 12 mēnešu perioda daļā, par kuru jāaprēķina vidējā apdrošināšanas iemaksu alga, persona atradusies:

bērna kopšanas atvaļinājumā,

bezalgas atvaļinājumā, ko piešķir sakarā ar nepieciešamību kopt bērnu,

bērna tēvam piešķirtajā atvaļinājumā,

grūtniecības un dzemdību atvaļinājumā,

bijusi pārejoša darbnespēja,

saņemts dikstāves pabalsts, dikstāves palīdzības pabalsts vai vecāku pabalsta turpinājums

tad, aprēķinot vidējo algu, minētās dienas tiek izslēgtas no kalendāro dienu skaita.

Ja visā 12 mēnešu periodā ienākumi nav bijuši minēto iemeslu dēļ, vidējo algu aprēķina par iepriekšējiem 12 kalendāra mēnešiem pirms atvaļinājumu un pārejošas darbnespējas periodiem, proti, no ienākumiem, kas pirms šiem periodiem ir gūti strādājot vai veicot obligātās iemaksas kā pašnodarbinātajam. Šādā gadījumā ir paredzēta iespēja atkāpties 32 kalendāra mēnešu periodā pirms mēneša, kurā iestājies apdrošināšanas gadījums.

Savukārt, ja 12 mēnešu periodā kādus mēnešus nav darba ienākumu tāpēc, ka persona nav bijusi darba ņēmēja statusā un nav veikusi obligātās iemaksas kā pašnodarbinātais vai atradusies atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, vidējo algu par šo periodu nosaka 40 % apmērā no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas valstī

Nedaudz atšķirīga ir vidējās algas aprēķināšana, ja pārejošas darbnespējas cēlonis ir „nelaimes gadījums darbā” vai „arodslimība”. Tādā gadījumā, ja 12 mēnešu periodā kādus mēnešus nav darba ienākumu tāpēc, ka persona nav bijusi darba ņēmēja statusā vai atradusies atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, - šos mēnešus izslēdz no vidējās algas aprēķina.

Pabalstu piešķir 80 % apmērā no pabalsta pieprasītāja vidējās apdrošināšanas iemaksu algas

KĀ IZMAKSĀ

Par pirmajām 10 slimības dienām ārsts izsniedz darbnespējas lapu A un slimības naudu par šo periodu maksā darba devējs:

par otro un trešo slimības dienu – ne mazāk kā 75% apmērā no vidējās izpeļņas;

no ceturtais līdz desmitai slimības dienai – ne mazāk kā 80% apmērā no vidējās izpeļņas.

Ja atveseļoties nav izdevies, tad no 11. darbnespējas dienas tiek izsniegta darbnespējas lapu B. Par šo periodu VSAA piešķir un izmaksā slimības pabalstu.

Ja pārejošas darbnespējas cēlonis ir arodslimība tad ārsts jau no pirmās darbnespējas dienas izsniedz darbnespējas lapu B.

Ir noteikti ierobežojumi periodam, par kādu izmaksā slimības pabalstu.

Ja slimo:

nepārtraukti, tad pabalstu izmaksā ne ilgāk par 26 nedēļām, skaitot no darba nespējas pirmās dienas. Pamatojoties uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – ārstu komisija) atzinumu, slimības pabalsta izmaksu var pagarināt, bet ne ilgāk par 52 nedēļām, skaitot no darba nespējas pirmās dienas;

ar pārtraukumiem, tad pabalstu izmaksā ne ilgāk par 52 nedēļām triju gadu periodā. Nosakot 52 nedēļu periodu, tiek summēti visi darba nespējas periodi, skaitot no pirmās saslimšanas dienas (darba nespējas A lapas dienas), par kuriem ir piešķirts un izmaksāts slimības pabalsts, izņemot darba nespējas periodus slima bērna kopšanai un saslimšanu ar tuberkulozi, kā arī grūtniecības, dzemdību atvaļinājuma (maternitātes pabalsta) periodus, par kuriem piešķirti pabalsti.

Ja darbnespēja iestājusies sakarā ar saslimšanu ar tuberkulozi, slimības pabalstu piešķir un izmaksā no darbnespējas 11. dienas līdz darbspēju atgūšanas vai invaliditātes noteikšanas dienai. Tas nozīmē, ka šādos gadījumos slimības pabalstu izmaksā arī par periodu, kas pārsniedz 26 nedēļu (nav nepieciešams ārstu komisijas atzinums) vai 52 nedēļu periodu, bet ne ilgāk kā līdz dienai, kad ārsts noslēdz darbnespējas lapu vai tiek noteikta invaliditāte.

Ja slimšanas laikā tiek pārtrauktas darba tiesiskās attiecības vai arī zaudēts pašnodarbinātā statusu bet darbnespējas

periods vēl turpinās, tad slimības pabalstu izmaksā 30 kalendāra dienas, kas seko darba attiecību pārtraukšanas datumam vai datumam, kad zaudēts pašnodarbinātā statusu. Par pārējo periodu, ja atveseļoties vēl nebūs izdevies, slimības pabalstu nepiešķir.

Nosacījumu nepiemēro saslimšanas gadījumiem ar pārejošu darbnespējas cēloni „nelaimes gadījums darbā” un „arodslimība”.

No slimības pabalsta ietur iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Slimības pabalsts par konkrētu darbnespējas periodu tiek aprēķināts un izmaksāts sekojoši: aprēķinātais pabalsta apmērs par vienu kalendāra dienu tiek reizināts ar darbnespējas lapā B norādīto dienu skaitu un no aprēķinātās pabalsta summas tiek ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Darbnespējas lapu B apmaksā par kalendārajām dienām. Tātad slimības pabalsts tiek maksāts par darbnespējas lapā B norādītajām dienām, ieskaitot brīvdienas un svētku dienas.

Pabalstu pārskaita uz pabalsta saņēmēja Latvijas Republikas kredītiestādes vai pasta norēķinu sistēmas (PNS) kontu.

Ja pabalsts piešķirts saskaņā ar Latvijas noslēgtu starpvalstu līgumu sociālās drošības jomā vai Regulas nosacījumiem un pabalsta saņēmēja dzīvesvieta ir ES/EEZ dalībvalstī vai līgumvalstī, tad pabalsts var tikt pārskaitīts uz attiecīgās ārvalsts kredītiestādes kontu.

Ja vienlaikus ir tiesības uz slimības pabalstu un bezdarbnieka pabalstu, tad šajā laikā izmaksā slimības pabalstu.

BIEŽĀK UZDOTIE JAUTĀJUMI UN PIEMĒRI

Praktisks piemērs kā aprēķina slimības pabalstu

Pirmā darbnespējas diena - 2021.gada 1.aprīlis

1.Aprēķina vidējo apdrošināšanas iemaksu algu

2020.gads												2021.gads			
Mēneši	Febr	Marts	Apr	Maijs	Jūn	Jūl	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Janv	Feb	Marts	Apr
Alga	40 %	40 %	40 %	700	950	800	700	700	690	-	700	700	700	900	
Dienu skaits	29	31	30	31	30	31	31	30	31	-	31	31			

*) no 1.februāra līdz 30.aprīlim nav darba attiecībās

no 1.līdz 30. nov. saņēma slimības pabalstu (DNL B)

Neņem vērā vid.algas noteikšanā

12 mēnešu periods, par kuru aprēķina vidējo algu

*) Ja vidējās algas aprēķina periodā kādu laiku nav bijis darba ienākumu tāpēc, ka persona nav bijusi darba ņēmējs vai pašnodarbinātais, kā arī, ja persona bijusi atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, šos "tukšos" mēnešus aizstāj attiecīgi ar 40% no vidējās iemaksu algas valstī.

Aprēķinā tiek ņemta vērā vidējā iemaksu alga valstī, kāda tā ir noteikta kalendāra gadā, kas beidzas gadu pirms gada, kurā iestāties apdrošināšanas gadījums (pirmā darbnespējas diena).

Piemēram, ja cilvēks saslimis 2021.gadā aprīlī, tad mēnešos, kuros tā nebija darba attiecībā, tiks piemēroti 40% no 2019.gada vidējās iemaksu algas valstī.

2019.gada vidējā apdrošināšanas iemaksu alga valstī ir 908,89 eiro un 40% no tās ir 363,56 eiro.

Vidējo algu aprēķina:

$(363,56+363,56+363,56+700+950+800+700+700+690+700+700) / 336 = 20,93$ eiro dienā

2. Aprēķina pabalsta apmēru

80% no 20,93 = 16,74 eiro dienā

3. Pabalstu izmaksā

Ja darbnespējas periods, par kuru izsniegta darbnespējas lapa B ir no 11.aprīļa līdz 30.aprīlim, tad slimības pabalstu izmaksās par 20 kalendāra dienām, ieturot iedzīvotāju ienākuma nodokli:

$16,74 \times 20 = 334,80$ eiro (aprēķinātais pabalsta apmērs par konkrētu darbnespējas periodu)

334,80 eiro – iedzīvotāju ienākuma nodoklis = slimības pabalsts, kas tiks izmaksāts, ieskaitot norādītajā kredītiestādes vai PNS kontā

Piemēri par kvalifikācijas periodu, tiesību noteikšanai

Kas veido kvalifikācijas periodu?

Minimālais sociālās apdrošināšanas periods jeb kvalifikācijas periods ir laika posms, kurā cilvēks ir bijis darba ņēmējs vai pašnodarbinātais un ir veiktas sociālās iemaksas maternitātes apdrošināšanai. Kvalifikācijas periodā ieskaita arī nepilni nostrādātus mēnešus. Trīs vai seši apdrošināšanas iemaksu mēneši, kuri tiek ņemti vērā kvalifikācijas perioda noteikšanai, var arī nebūt pēc kārtas.

Kvalifikācijas periodā, neatkarīgi no obligāto iemaksu veikšanas ieskaita arī laiku, kurā cilvēks, būdams darba ņēmējs vai pašnodarbinātais, noteiktajā 6 mēnešu vai 24 mēnešu periodā ir:

atradies grūtniecības vai dzemdību atvaļinājumā,

bērna kopšanas atvaļinājumā,

atvaļinājumā bērna tēvam,

bijusi pārejoša darbnespēja,

saņēmis dikstāves pabalstu, dikstāves palīdzības pabalstu vai vecāku pabalsta turpinājumu.

Tāpat arī kvalifikācijas perioda noteikšanai ņem vērā citās valstīs reģistrētos apdrošināšanas periodus, ja cilvēks likumā noteiktajā kvalifikācijas periodā nav bijis nodarbināts Latvijā, bet ir bijis nodarbināts kādā no ES/EEZ dalībvalstīm vai Šveicē.

Piemēram:

Pirmā saslimšanas diena ir 03.01.2020.

Tā kā atveseļoties nav izdevies pirmajās 10 slimības dienās, tad ārsts no 11. slimības dienas ir izsniedzis darbnespējas lapu

B par periodu no 13.01.2020. līdz 25.01.2020.

Tiesības uz slimības pabalstu būs, ja:

6 mēnešu periodā no 2019. gada jūlija līdz 2019. gada decembrim iemaksas slimības apdrošināšanai būs veiktas vismaz 3 mēnešos vai arī

24 mēnešu periodā no 2018.gada janvāra līdz 2019.gada decembrim iemaksas slimības apdrošināšanai būs veiktas vismaz 6 mēnešos.

Piemērs kā izmaksā slimības pabalstu, ja slimošanas laikā pārtrauc darba attiecības

Pirmā saslimšanas diena ir 10.01.2020.

Slimības pabalsta saņemšanas laikā izbeidzas uz noteiktu laiku noslēgtais darba līgums un 31.01.2020. tiek pārtrauktas darba attiecības. Tomēr atveseļoties vēl nav izdevies un ārsts ir izsniedzis darbnespējas lapu B par periodu no 20.01.2020. līdz 31.03.2020.

Šādā gadījumā slimības pabalstu turpina izmaksāt līdz 01.03.2020. (ieskaitot), proti, 30 kalendārās dienas pēc 31.01.2020.

Jautājums

Kā izmaksā slimības pabalstu, ja slimošanas periods ir ilgstošs

---

Atbilde

Lai saņemtu slimības pabalstu, darbnespējas lapai B ir jābūt noslēgtai un iesniegtam iesniegumam VSAA. Ilgstoši slimojošajiem jāatceras, ka saņemt slimības pabalstu nevar, ja slimības lapa nav noslēgta. Ja darba nespējas periods ir ilgstošs, var lūgt ārstējošam ārstam ik pēc divām nedēļām noslēgt aktuālo darba nespējas lapu, lai var iesniegt to VSAA un saņemt slimības pabalstu. Ja darba nespējas periods turpinās, ārstējošais ārsts izsniedz jaunu darba nespējas lapu – iepriekšējās turpinājumu.

Jautājums

Strādāju Latvijā, bet ārstējos ārvalstī

Atbilde

Ja esat nodarbināts Latvijā, bet darbnespēja iestājusies ārvalstī, esot, piemēram, komandējumā ārvalstī, vēršoties pie ārsta, ir jālūdz darbnespējas periodu noformēt veidlapas E116 formā. E veidlapas ir apstiprinātas Eiropas Administratīvajā komisijā. Tās ir spēkā un tiek lietotas visās Eiropas Savienības dalībvalstīs kā informācijas apmaiņas dokuments starp ES dalībvalstu kompetentām iestādēm sociālās apdrošināšanas pakalpojumu piešķiršanai. E116 veidlapa, iesniedzot to VSAA, nav jātulko.
